

Kvalitetsfjernsyn. God dansk antologi giver overblik over nye amerikanske tv-serier.

TVs nye guldalder

AF FREDERIK STJERNFELT

Jakob Isak Nielsen, Andreas Halskov og Henrik Hojer (red.) *Fjernsyn for viderekomne. De nye amerikanske tv-serier. 304 sider. Pris ikke oplyst. Forlaget Turbine.*

Det er næppe få danskere, der i de seneste år har siddet hypnotiseret foran skærmen, medens afsnit efter afsnit af *The Wire*, *Mad Men* eller *Deadwood* driver hen over den. Amerikanske tv-serier synes at opleve en overraskende kunstnerisk guldalder. Der er virkelig langt fra »Ironsides« eller »Miami Vice« til vore dages storslåede mesterværker.

Dette forhold kalder naturligvis på udforskning – og det er hvad en gruppe yngre danske medieforskere kaster sig over i antologien *Fjernsyn for viderekomne*. I vore dage, hvor det der tæller på universiteterne, er international, peer-reviewet publikation, er det jo faktisk en art gave, at danske humanister også betænker serviceringen af et dansk publikum.

Og det gør de gennemgående godt. Bogen er struktureret efter de grundlæggende typer af serier, der affødes af den amerikanske mediestruktur – og som den almindelige danske seer næppe skænker nogen tanke. De tre typer »premium cable«, »basic cable« og »network« har forskellige produktionsbetingelser, der er helt afgørende for resultatet.

I den lidt nørdede indledning præsenteres disse tre typer noget indforstået og uden mange forklaringer – der først følger i bogens løb. Mange har nok hørt om Home Box Office – HBO – der står bag serier som *Sopranos*, *The Wire*, *Six Feet Under* – der hører til »premium cable«, defineret ved at de finansieres af seernes abonnementer (og altså ikke af reklameindtægter). Det indebærer, at man er undtaget den drakoniske censurinstans Communication Acts fra 1934 omfattende alment tilgængeligt TV i USA, der udelukker sex, bandeord og andet – og det indebærer samtidig, at man er undtaget den tendens til at ville please alle, som de store tv-stationer er underlagt.

Derfor kan den kunstneriske kvalitet og det intellektuelle niveau boome, samtidig med at et uholdt frispil breder sig – som i *Deadwood*, hvor ordet »fuck« forekommer op mod 3000 gange.

Modsatningen er serier på de klassiske store reklamefinansierede networks – CBS, ABC, NBC og Fox – der er underlagt Communication Acts.

Alligevel har de ambitiøse premium cable-serier smittet af på tv-stationerne, der blandt andet har bidraget med det postmoderne syrehit *Lost* og den sociale football-serie *Friday Night Lights*.

Som en mellemform mellem disse to typer ligger så serierne på »basic cable«, der både er abonnent- og reklamefinansieret – men som også har kastet sig over ambitionsegenproduktioner – som AMC's *Breaking Bad* om en kræftsyg kemilærer, der bliver narkopusher og især stillikonet *Mad Men*, der portrætterer 60'ernes USA med et reklamebureau som prisme.

MAN kan læse bogen helt basalt som en introduktion til de bedste af disse serier. Den er ikke helt egal – nogle af bidragene er temmelig indforståede, medens andre kan kamme over i begejstring og anglicismer eller

ILLUSTRATION: LARS VEGAS

alt for omhyggelige handlingsreferater, der hurtigt kan blive grotesk omfattende.

Men mange er virkelig gode – som Palle Schantz' introduktion til den ambitiøse westernserie *Deadwood*, der illusionsløst skildrer civilisationsprocessen i en virkelig eksisterende frontierby i 1870'erne, medens personerne artikulerer sig i en herlig blanding af kompliceret kancellisprog og obskøne eder.

Eller Jakob Isak Nielsens diskussion af *Mad Men* som »karakterbaseret dramaserie«, hvor personskildringen (som i mange af serierne) er det centrale, der trækker skildring af køn, social forandring, tidsånd og meget andet med sig.

Flere af bidragerne opholder sig ved serierne analogi til store romaner – og det er da også noget, der går op for én, når man sidder midt i afsnit x af én af de lange serier: selv om mange romaner i tidens løb er filmatiseret, så svarer den almindelige spillefilm snarere til novellen, medens det først er tv-serien, der giver samme omfattende mulighed for skildring af hele byer, hele epoker, hele sociale konflikter, omfattende persongallerier, detaljeret figurudvikling, som den store roman.

De fleste klassiske tv-serier begyndende i

1950-60'erne var imidlertid gennemgående for episodebundne til for alvor at udfolde disse muligheder – serien skulle uden videre kunne springe ind og ud af et hvilket som helst afsnit, og fortællebuer ud over enkeltafsnittet var oftest svage eller ikke-existerende (europæiske public-service undtagelser fra disse regler som *Forsynte-sagaen* og *Heimat* nævnes mærkeligt nok ikke).

Men den afgørende pointe er altså, at i amerikansk sammenhæng har disse omfattende kunstneriske potentialer først kunnet folde sig ud, når folk selv – og ikke reklamer – er villige til at punge ud (hvilket vel kaster et dystert skrålys tilbage på reklamens indflydelse på tv generelt). Det giver også serierne et dobbeltliv: først spredt ud over sæsoner på kanalerne – derefter som samlet salgsvare i DVD-format, hvor folk får samme frihed til at konsumere i eget tempo som netop med romanen.

Derfor står vi nu midt i et overflødheds-horn af højkvalitets-tv-serier, af stor og tankevækkende kunst: en genre, der først halvtreds år efter sin fødsel virkelig viser sit potentiale. Vist nok tog det filmen en lignende periode, før den for alvor sprang ud.

Smillaskoling. Peter Høeg, hans guru Jes Bertelsen og co. vil gerne injicere hellig stilhed i dine børn.

Ånd som hold kæft-bolsje

AF LARS BUKDAHL

Jesper Juul, Peter Høeg, Jes Bertelsen, Michael Stubberup, Steen Hildebrandt og Helle Jensen: *Empati. 160 sider. 250 kr. Rosinante.*

De henholdsvis traugreste og mest enerverende børn – jeg ved ikke, hvad der er værst? – i ny, dansk litteratur er børnene i Peter Høegs to seneste romaner, den stille pige *herself* og de øvrige, magisk åndelige børn i *Den stille pige* og de frisklyragtigt åndelige, kækt knærende søskende i *Elefantpassernes børn*.

Åndeligheden, eller med Høegs yndlingsord: spiritualiteten, har de to børnekuld til fælles. En intuitiv og/eller optrænet indre ro, der automatisk genererer venlighed og indføling og *Empati*, titlen på en blanding af traktat og instruktionsbog, Peter Høeg står som forfatter af sammen med sin guru på det såkaldte Vækstcenter i Norre Snede Jes Bertelsen og den kendte børneekspert og familierapeut Jesper Juul og tre andre medlemmer af Foreningen Børns Livskundskab.

FORENINGEN er udspunget af en ny, udadvendt strategi og ambition på Vækstcentret; hvor man for isolerede sig i avanceret meditation og dybe studier i vestlige og østlige, esoteriske og mystiske traditioner (titlen på Bertelsens sidste bog for agitprop-omslaget: *Dzochenpraksis som bevidsthedsvidde*), har man nu kastet sig ud i en kampagne for at åndeligøre de danske børn og samarbejder allerede med skoler, gymnasier, seminarier og DPU.

Centralt i bogen, med undertitlen »Det der holder verden sammen« og en flok insisterende glade børn på forsiden, er det gæve paradoks, at åndeligheden er medfødt, men skal indlæres, og den nævnte kausalitet mellem indre ro og empati – som for mig slet ikke er selvfølgelig: de uroligste mennesker, jeg kender, er bestemt ikke de uvenligste (eksempel: min favorit-Høeg, multikunstneren T.S.) og slet ikke omvendt; det kan lyde sådan her i bogens sirligt ferske retorik:

»Selvberoenhed og ægte forståelse mellem mennesker opstår når vi hviler i vores egen helhed og træder i kontakt med andre ud fra denne helhed.«

De øvelser, der fylder det meste af bogens anden halvdel, er som flest helt banale, velkendte afslapningsøvelser – »flyt din opmærksomhed ned i fødderne«, ikke meget dzochenpraksis dér – og jeg har intet problem med og kan sagtens se det nyttige i, at skoleelever bruger et kvarter om dagen på at over sig i at slappe af.

Det, jeg virkelig ikke kan snuppe, er åndelighedens hårde, ideologiske valoriseringer, som flere steder skrives i klartekst: »Sproglighed og emotioner fører sjældent indad.« Alt det stilhedsnedbrydende, jeg gør mig skyldig i, når jeg her formulerer min ikke-snapning!

Plus den kun antydede, obligatoriske gymnastisering: Skal man nå frem til Dalai Lama-agtig superoplysning, og det skal man helst, er »Stå på ét ben så længe du kan« kun begyndelsen på en livslang meditationskarriere.

Jeg er alt for glad for – og er blevet alt for glad af – at være en støjforurennet og støjforurende dreng til at abonnere på Peter Høeg & co's ørkesløse Ajax-stilhed.